

TIIVISTELMÄ

Suomen vesistöjen varsilla ja merenrannikolla on 22 tunnistettua merkittävää tulvariskialuetta. Kullekin merkittävälle alueelle on laadittu tai päivitetty tulvariskien hallintasuunnitelmat. Ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027 pohjautuu vuonna 2015 vahvistettuun suunnitelmaan. Ehdotus sisältää tavoitteet ja toimenpiteet pääkaupunkiseudun ranta-alueiden sekä lähisaariston tulvariskien minimoimiseksi. Suunnitelman valmistelua varten nimetyssä tulvaryhmässä ovat olleet edustettuna Uudenmaan liitto, Helsingin ja Espoon kaupungit, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset sekä Uudenmaan ELY-keskus. Lisäksi työssä on ollut mukana asiantuntijaroolissa Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY.

Helsingin ja Espoon rannikkoalueet ovat monimuotoisia vaihdellen jyrkistä kalliorannoista aina ruovikkoisiin ja mataliin merenlahtiin. Osa alavista mereen laskevista puroista ulottuu pitkälle sisämaahan laajentaen meritulvan vaikutusalueita jopa useita kilometrejä rannikosta. Pääkaupunkiseudulle tyypillisesti ranta-alueita peittää yhä tihenevä asutus. Rannikon läheisyydessä sijaitsee asutuksen lisäksi mm. useita teollisuuden ja yhdyskuntatekniikan kohteita, alavia teitä ja katuja sekä satamia. Erityispiirteinä ovat lisäksi maanalaiset tilat ja tunnelit, mm. viime vuosina laajentunut metroverkosto.

Helsingin ja Espoon rannikkoalue on nimetty uudelleen merkittäväksi tulvariskialueeksi suuren asukasmäärän, tulvatilanteessa katkeavien liikenneyhteyksien ja muiden haavoittuvien välttämättömyyspalveluiden sekä kaavoituspaineen takia. Lisäksi alueella on aiemmin esiintynyt haitallisia tulvia.

Tulvariskien hallinnan tavoitteena on mm. asuinrakennusten, vaikeasti evakuoitavien kohteiden, yhdyskuntatekniikan rakenteiden, merkittävien liikenneyhteyksien, satamien, ympäristölle vahingollisten kohteiden, kulttuuriperintökohteiden sekä muun rakennuskannan turvaaminen merenpinnan noustessa. Lisäksi tavoitteena ovat mm. omaisuusvahinkojen minimoiminen, ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen tulvaturvallisessa rakentamisessa sekä tulvatietoisuuden lisääminen. Tavoitteisiin pyritään varautumisen lisäksi sekä tulvan aikana että tulvan jälkeen tehtävillä toimenpiteillä. Toimenpiteet eivät ole ristiriidassa vesienhoidon tavoitteiden kanssa.

Helsingin ja Espoon rannikkoalueella eräs keskeisimmistä tulvariskiä vähentävistä toimenpiteistä on tulva-alueiden ja ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa. Alavien alueiden maanpintaa korottamalla ja muilla teknisillä keinoilla rakennukset, kadut, infrastruktuuri ja kaupunkitoiminnot voidaan järjestää tulvankestävällä tavalla. Kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan huomioon suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista sekä hankkeiden monimuotoiset vaikutukset mm. ympäristöön. Olemassa olevien riskikohteiden osalta tulee varmistua ajantasaisista ja toimivista varautumissuunnitelmista; tunnistaen myös alueelliset ja paikalliset suojaustarpeet. Keskeisiä edistettäviä tulvasuojeluhankkeita ovat Helsingin kauppatorin tilapäisen tulvasuojauksen suunnittelu ja toteutus, Töölönlahden tulvaporttien toteutus sekä Espoon Perkkaan ja Lasilaakson alueiden tulvariskien selvitys ja mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Viime vuosina tapahtuneitten organisaatio- ja toimintaympäristömuutosten takia kaupunkien sisäinen tulvariskien hallinnan järjestäminen kaipaa päivitystä. Asukkaiden omatoimisen varautumisen edellytyksiä tulee edelleen parantaa mm. tulvatietoisuutta lisäämällä.